కట్టుకోట సుబ్బారెడ్డి

1

తల్లిలేని పిల్ల

చుట్టుపక్కల జొన్నపైరు లోగడ పూసుకున్న పసుపు చివళ్ళలో పారాణి పెట్టుకుంటున్నది. అలచంద ఒకటి నొకటి పెనవేసుకొని జానెడు మూరెడు కాయలతో నేలకు బంగారు జడలు అల్లాయి.

ఎదురుగా కొండ. దానిమీద క్రానేగు పొదలూ వెదురు గుమ్ములూ కిచ కిచ లాడుతున్నై.

చిట్టెమ్మ మేకలమంద నడుమ కూచుంది చుట్టూ పది పన్నెండు దుత్తలూ, ఐదారు చెంబులూ. చిట్టెమ్మ కొడుకు పదమూడేండ్లవాడు రాఘవులు మేకపాలతో ఒక చిన్నగుంట అలికి దానిలోనూ, ఒక చిన్న రాతి తొట్టిలోనూ కుక్కలకూ కుక్కపిల్లలకూ మేకపాలు పోస్తున్నాడు. నడుమ నడుమ చిట్టెమ్మ—"పూరిమేక నిటుతోలు, పుల్లమేక, మునిపోడ మేకా—" అని అంటూ వుంటే రాఘవు లాయా మేకలను తల్లి దగ్గరకు తోలుతూ ఆమెకు సాయం చేస్తున్నాడు.

రాఘవులు తండ్రి నాగాయ మంద చివర నుంచుని మేకలను పరీక్షచేసి పళ్ళు కదిలిన వానికి క్షౌరంచేసి చక్రాంకితాలు వేశాడు. కొన్ని మేకల డెక్కల నడుమ ముళ్ళు లాగాడు. ఒకపై మేకవి కాలిమీది వెంట్రుకలు లిక్కితో కోసి నెత్తురు కంటచూచి—"ఒరే నాయనా! ఉప్పుపెట్టి రుద్దు" అని పురమాయించాడు. రాఘవులు తండ్రికి కూడ సాయం చేశాడు.

చిట్టెమ్మ చుట్టూవున్న దుత్తలన్నీ నిండినై. నాగాయ మేకల నన్నిటినీ చూచుకుంటూ మందనడుమగా నడచి చిట్టెమ్మ దగ్గరకు వచ్చాడు. రాఘవులు కూడా అక్కడకు వచ్చి ఉప్పూ నెత్తురూ కలిసిన చేతులు కడుక్కున్నాడు. ఈలోగా తల్లి ఆ పాలన్నీ రెండు కుండల్లో నింపుతూ— "నీ విప్పుడే చలిది తిని మీ అక్కలనూ, బావలనూ పండుగకు పిలుచుకొని రావాలి" అన్నది. రాఘవుల మనస్సు ఆనందసాగర మయింది. నాగాయ ఆలోచిస్తూ నిలబడ్డాడు.

౨

నాగాయ మొదటి భార్యకు సూర్యకాంతమనే కూతురు. రెండో భార్య యీ చిట్టెమ్మకు యశోద, పయోద అనే యిద్దరు కూతుళ్ళూ రాఘవులనే ఒక కొడుకూనూ. సంక్రాంతికి చిన్న భార్య కూతుళ్ళూ, అల్లుళ్ళూ వచ్చే ఆచారం. లోగడ చిట్టెమ్మ స్వయంగావెళ్ళి తీసుకువచ్చేది. ఈ యేడు ఈ భారం కొడుకు నెత్తిమీద పడ్డది. ఎంచేతనంటే కొడుకు చేతికంది వచ్చాడూ, మరి మగడు పెద్దవాడయిపోతే ముఖ్యంగా చిన్న భార్యకు పరాయివాడయిపోతాడు. రాఘవులు కుక్కను వెంటబెట్టుకొని అక్కల నందరను పిలిచి వచ్చాడు. రాఘవులకు సవతక్క అనే జ్ఞానం లేదు వానికి అక్కలందరూ ఒకటే. ముందు యశోద వచ్చింది. తరువాత పయోద వచ్చింది. సంక్రాంతి రేపనంగా వాళ్ళ యిద్దర మగళ్ళూ వచ్చారు. సంక్రాంతినాడు సూర్యకాంతం ఒక్కతే వచ్చింది. సూర్యకాంతాన్ని చూచి చిట్టెమ్మ మొదట తెల్లబోయింది. సరిగా ఆ సమయంలోనే మంద ముందు నాగాయా, మంద వెనుక రాఘవులూ వచ్చారు.

"తమ్ముడు రాఘవులు నిన్ను గూడా పిలిచాడా తల్లీ ?" అని నాగాయ కూతురిని చూచి అన్నాడు.

"ఊ(." అని సూర్యకాంతం సవతితల్లి చూపిన నిరాదరణను మింగుకుంటూంది. సూర్యకాంతంతో వచ్చిన నిండుచూలు మేక ఒకటి సూర్యకాంతాన్ని రాచుకుని నిలబడ్డది.

నాగాయ సూర్యకాంతం అనే దుర్భిణిలోంచి తన మొదటి భార్యను చూస్తూ "ఉష్" అని ఒక నిట్టూర్పు విడిచి— "అల్లుడు రాలేదేం ?" అని అడిగాడు. సూర్యకాంతం దానికి సమాధానంగా గుడ్లప్పగించి "ఊ(" అని కూచుంది.

"ఈ మేకను కూడా ఎందుకు తోలుకొచ్చావ్ ? ఇది ఇంత చిక్కిపోయిందేం ?"

"ఇది నీ విచ్చిన మేకే. దీనికి మా అమ్మ పేరు పెట్టుకున్నాను. ఇది నే నెక్కడికి వెడితే అక్కడికి వస్తుంది. అమ్మకాదూ, అందుకని. దార్లో ఎక్కడ ఈనిపోతుందోనని భిగలాపడ్డా. అసలు నేనిక్కడికి రావడం దీనికోసమే. ఈ కానుపు తిన్నగా జరుగుతుందని నమ్మకంలేదు. అక్కడ బాగా ఎరిగినవాళ్ళు లేరు."

నాగాయ మళ్ళా ఒకసారి నిట్టూర్చి యింటికేసి చూసి ఉసూరుమన్నాడు. ఇంతలో గోవర్ధనం ఎత్తుకొని వస్తున్న చిన్నికృష్ణుని లాగా రాఘవులు ఒక మేకపిల్ల నెత్తుకోవచ్చి అక్కడ దింపి బయటికి వచ్చి సూర్యకాంతాన్ని చూచి సంబరపడి— "అమ్మా ! అక్క వచ్చిందక్క" అని అక్క మూట పట్టుకొని యింట్లోకి వెళ్ళాడు.

"మహాలావు దొరికింది అక్క ! సవతక్క కూడా ఒక అక్కేనా ? ఈ తైతక్క నెవరు పిలుచుక రమ్మన్నార్నిన్ను ?" అని చిట్టెమ్మ

గద్దించింది. యశోదా, పయోదా, రాఘవుల కుడియెడమలకు వచ్చి "తైతక్క" తైతక్క,—అంటూ చెరో చెంపా మెల్లగా వేశారు. ఆ గద్దింపూ ఈ చెంపకాయలూ ఎవరికి ముట్టాలో వారికి ముట్టడంలో ఏ మాత్రమూ ఆలస్యం కాలేదు.

3

నాగాయ తెల్లవారు కట్టే లేచి తత్వాలు పాడుకొంటున్నాడు.

"మూత్ర కొంప లోపల ఉండుటాకూ
చీ చీ హితవు ఎట్టులయ్యె నీకూ
వాత పైత్య మనుభవించుటాకూ
ధాత వ్రాసె కాబోలు నీకూ

....

రామ భజన చేయరా లమిడికా
తామస మడచరా ధమిడికా...."

....

సూర్యకాంతం తోలుకొచ్చిన చూడిమేక ఒక ఆర్తనాదం చేసింది పక్కనున్న కొండ కూడా ఉలికిపడి ప్రతిధ్వని మిషతో ప్రకృతిని తట్టిలేపింది. తండ్రీకూతు ళ్ళొకళ్ళకంటే ముందు మరియొకరు ఆ మేక దగ్గరికి పరుగెత్తారు. మేకల మందమందా లేచి దానికేసి చూచింది. మేక యీనలేక గిలగిలా కొట్టుకుంటుంది.

నాగాయ దాన్ని అమాంతంగా బుజాన్ని వేసుకొని అటూ యిటూ తిరిగాడు. ప్రయోజనం కనబడలేదు. మళ్ళా కిందపెట్టి వెనుక కాళ్ళు

పైకెత్తాడు. కూతురు ముందు కాళ్ళూ మెడా పైకెత్తి పట్టుకుంది. నాగాయ వెనుక కాళ్ళుచ్చుకుని లాగాడు. లాభం కనిపించలా. అటూ యిటూ నాలుగైదుసార్లు దొర్లించాడు. కాసేపు కింద కూచుని చూచాడు. మేకకు స్పృహ తప్పుతూంది. అటుపిమ్మట ముచ్చిలిగుంటనుంచి తోకదాకనూ గూడలు మొదలుకొని గిట్టలవరకూ రోమాలు మలిపాడు. దానివల్ల కూడా లాభంలేకపోయింది. మేక వేలగిలపడ్డది.

నాగాయ "మీ అమ్మలాగానే ఇది కూడా ఇక బతకదు. దేముడు నా కూతుర్ని బతికించినట్లే దీని పిల్లను మాత్రం బతికిస్తాడు" అని అంటూ గర్భంలోనికి చేయిపోనిచ్చి పిల్ల రేవునపడేట్టు చేశాడు. కొంత సేపటికి పిల్ల వళ్ళోపడ్డది. తల్లి పరలోకంలో పడ్డది.

వారి వెనుక వారికి తెలియకుండా చాటుగా నిలుచున్న చిట్టెమ్మ— "తల్లి గండాన పుట్టినపిల్ల యింటికి చెరుపు—" అని అన్నది. ఈ మాట వినక పూర్వమే సూర్యకాంతం మూర్ఛపోయింది.

౪

మర్నాటినుంచీ సూర్యకాంతమూ, నాగాయా కలిసి ఒక పాడి మేకను పట్టుకొని యీ తల్లిలేని పిల్లను కుడిపేవారు. ఆ పాడి మేకకు దీనికి పాలివ్వడం ఇష్టంలేదు. అలా యిష్టంలేకున్నా వీళ్ళ బలవంతాన పాలివ్వక తప్పేదికాదు. రాఘవులు దాని కన్నులు మూసేవాడు. నాగాయ దాన్ని రెండు కాళ్ళ సందునా బంధించి బొడ్డు నిమురుతూ ఉండేవాడు. మేకపిల్ల గబగబా పొట్ట నింపుకొనేది. ఇలా బలవంతాన పాలు కుడుచుకుంటూ ఐదారు రోజుల కామేకపిల్ల కొంచెం ఒళ్ళు చేసింది.

"వాత్సల్యం లేకపోయినా కడుపు నింపుకొని నీవు ఒళ్ళు చేశావ్; వాత్సల్యం లేకపోయినా కడుపు నింపుకొని నా కూతురు చిక్కుతూంది. మనిషికి మనసున్నందుకు ఇదేగావున్లు ఫలం! అందుకే గురువులోరు—

"ఊదే తిత్తుల పైగా నుండే
ఉన్మని దెలియర ఓరన్నా—"

అని చెప్పారని నాగాయ అన్నాడు.

"కాదయ్యా! నేనిక్కడికొచ్చాక ఊరా" అని సూర్యకాంతం అన్నది.

మేకపిల్ల ఎత్తురాళ్ళమీది కెక్కి దూకడం మొదలుపెట్టింది. బలుసాకూ క్రానేనాకూ కొంచెం కొంచెంగా నములుతూంది. మంద అడవికి పోవడమే మొదలు, మాపటికి మళ్ళా యింటికి వచ్చేటంత వరకూ దాని మేమేలతో చెవులు చిరతలు పడేవి.

"ఇది సూరేకాంతం కంటె ఎక్కువ అరుస్తున్నదేమే" అని యశోద అన్నది.

"సూరేకాంతం గొంతుకా, దాని తల్లి గొంతుకా దీనికొచ్చింది" అని పయోద అన్నది.

పడమటి దిక్కంతా బంగారం పూసుకున్నాక రాఘవులూ, సూర్యకాంతమూ, నాగాయా ఎవరికి తగిన పుల్లల మోపులతో మంద తోలుకొచ్చేవారు. మంద సవ్వడి వినబడంగానే మేకపిల్లల అరుపులతో ఆ కొండ ప్రతిధ్వనించేది. రాఘవులు మోపు కిందపడేసి పిల్లల గుడిసె ఎత్తేవాడు. మేకపిల్లలు అరుచుకుంటూ రివ్వున మందలోకి పరుగెత్తేవి. తల్లులు కూడా అరుచుకుంటూ కొన్ని ఎదురు వచ్చేవి. కొన్ని పిల్ల

లాతొందరలో వేరు మేకల దగ్గరకుపోయి పొదుగులో తల[గుచ్చంగానే మేకలు మూచూచి యెగిరి యీవలకి గంతువేసేవి. ఆ పిల్లలు తెల్ల మొగాలతో బెంగ అరుపులతో ఒక క్షణం విడిగా నుంచుని తల్లి అరుపులు విని తల్లుల దగ్గరకు పరుగెత్తేవి.

ఈ తల్లిలేని మేకపిల్ల కూడా మిగిలిన పిల్లలతోపాటు పరుగెత్తేది. తాను కూడా అరిచేది. [ప్రతి మేక పొదుగులోనూ మూతిపెట్టి తాపులు తినేది. మేకపిల్లలన్నీ తమ తమ తల్లుల పొదుగులతో అతుక్కుపోతే యీ తల్లిలేని పిల్లి మేకల మందకు వెన్నుచూపి శూన్యంలోకి చూస్తూ నిలబడేది. ఇంతసేపటినుంచి దాని అవస్థంతా చూచే దొకసూర్యకాంతం. మేకపిల్ల శూన్యంలోకి చూసేసరికే సూర్యకాంతం చూపు కూడా చనిపోయిన తన తల్లి శూన్యంలోకి పోయేది. ఇంతవరకూ అందపువెలుగు విరజిమ్మే ఆమె కన్నులు అంధకారపు అతలమును ముట్టబారే సొరంగాలలాగు కనిపించేవి.

మేకపిల్ల సూర్యకాంతం దగ్గరకు వచ్చింది. సూర్యకాంతం మరక చెల్లెలి నెత్తుకొని దాని చాపల్యానికి మళ్ళా దింపింది. అది మళ్ళా అరుచు కుంటూ తాపులు తినడానికి మందలోకి పరుగెత్తింది తం[డి తనకు చిన్నప్పుడు చెప్పిన—

"ఏమి నా [ప్రారబ్ధకర్మము ?
స్వామి నన్నిటుచేసి మరచెను."

అనే తత్వం పిల్లం[గోవిలోంచి వచ్చినట్లు సూర్యకాంతం నోట్లోంచి వచ్చింది.

౨

నాగాయా రాఘవులూ ఎక్కడి మంద నక్కడ విడియించారు. కొన్నిటికి వాతలు వేశారు. కొన్నిటిని దొడ్లోకి తోలి తడికె బిగించారు. పాడిమందను పొడుగుపాటి ఆరెనార తాళ్ళకు కటుతూ వున్నారు.

మేకపిల్ల "మేమే" అని అరుచుకుంటూ సూర్యకాంతం కడకు పోయి మోకాలు కుడిచి రెండు కుడుపులకు తెల్లబోయింది. సూర్యకాంతం కూడా తెల్లబోయి కూచుని మేక చెల్లెలిని ముద్దు పెట్టుకొని, "నాకు గనక పాలుంటేనా !" అని వక్షాని కెత్తుకుంది. నాగాయ తన పనిలో ఇదంతా గమనిస్తూనే వుండడం కనిపెట్టి సూర్యకాంతం పిల్లను కిందికి దింపేసింది. ఈ లోపుగా ఎన్నో మేకపిల్లలు తల్లుల దగ్గరకుపోతూ వుండడమూ, పాలు తాగి తిరిగివస్తూ వుండడమూ, అటూ యిటూ తిరిగి గంతులువేస్తూ వుండడమూ, జట్టుకట్టి మళ్ళీ తల్లుల దగ్గరకు పరుగెత్తుతూ వుండడమూ యీ లీల అంతా జరుగుతూనే వుంది. మేకపిల్ల తాళ్ళకు కట్టేసిన పాడి మేకల దగ్గరకు పరుగెత్తింది. ఒక పిల్ల దాని తల్లి దగ్గర పాలు తాగుతుంటే దాని చాటున పొదుగులో మూతిపెట్టింది. అది వాసన చూచి దాని తోక కొరికింది. "బా" మంటూ ఇవతలకొచ్చి మరొకదాని పొదుగులో రివ్వున దూరింది. అది దాన్ని ముట్టెతో తోసింది. "బారు" మంటూ బయటపడి అది మళ్ళా ఇంకోదాని దాపులకు వెర్రియెత్తినట్టు పరుగెత్తి పాలకెగబడ్డది అది చూస్తూనే మెడ మలచి మేకపిల్ల చెవి కరచి లాగింది. మేకపిల్ల ఆర్తనాదంచేసి ఆ తాళ్ళ కివకడకు వచ్చి నిలబడి శూన్యంలోకి మళ్ళీ దృష్టి సారించింది. దానివి గాజుకళ్ళా ? లేక వెనక కళ్ళా ? గుడ్డికళ్ళు మాత్రం కావు. సూర్యకాంతం ఇదంతా చూస్తూ "తల్లిలేని పిల్ల గతి యింతే" అని అనుకుంటూ దాన్ని నిమురుతూ కూచుంది. సూర్యకాంతానికి తెలియ

కుండానే కన్నీరు స్రవిస్తూంది. మేకపిల్ల నాకుతూంది. "నీకు పాలు లేక పోయినా కన్నీళ్ళయినా తాగు" అని సూర్యకాంతం అన్నది.

"అమ్మా! ఆ మేకపిల్ల నిట్లా తీసుకరా" అని నాగాయ హఠాత్తుగా అన్నాడు. సూర్యకాంతం గబగబా లేచి కళ్ళొత్తుకొని చూచేవరకూ నాగాయ పాడిమేకను పట్టుకొని వున్నాడు. రాఘవులు దాని కళ్ళు మూశాడు. సూర్యకాంతం మేకపిల్లను తీసుకుపోయి దానిముందు వదిలింది. మేకపిల్ల పొదుగంతా సెలవులుచేసి మరవలె పాలు పీల్చేస్తూంది. మేకపిల్ల కడుపేకాక సూర్యకాంతం కడుపు కూడా నిండిపోయింది.

చాటుగా నిలిచిన చిట్టెమ్మ— "ఈ పాడుపిల్ల మూలాన నా పుట్టింటి వారిచ్చిన పాడిమేక పాడయింది" అని అరిచింది.

"యింకో మేకకు మరగెయ్యాలని అనుకుంటూనే వున్నా" అని నాగాయ అన్నాడు.

"ఏ మేకయినా యీ గుండుపిల్ల మూలంగా పాలు పాడయి పోతుంది. ఇది తల్లిగండాన పుట్టింది. దీన్ని మరగిన మేకల్లా చచ్చేదే! దీని పేరటాలు కిద్దామనుకున్నా" అని అన్నది.

సూర్యకాంతం తండ్రికేసి చూచింది.

"మరో ఉపాయం ఆలోచిస్తా" అని నాగాయ అన్నాడు.

"అది యీ యింట్లో వుంటే ముడుపు తప్పదు" అని చిట్టెమ్మ అన్నది.

"మంచిది."

ప్రతివాదం లేకపోవడంవల్ల చిట్టెమ్మ మనస్సు తనలో తానే పోట్లాడుకుని ఆ పెడా ఈ పెడా దగ్ధమయింది. "ఇహ నా మేకపాలు తాగిస్తే బావుండదు" అని చిట్టెమ్మ చివరి రాయి విసరింది

"వెంకాయ మందలోకి తోలేస్తాలే" అని నాగాయ అన్నాడు.

"వద్దయ్యా! నేను దాన్ని వదిలి వుండలేను. దీన్ని ఎత్తుకొని నేను ఇప్పుడే మా వూరికి వెళ్ళిపోతానయ్యా!" అని సూర్యకాంతం అన్నది.

"మంచిది పద. నేను నిన్ను దిగబెట్టి తెల్లవారేతలికే తిరిగి మందలోకొస్తా" అని నాగాయ మేకపిల్లను మెడమీద వేసుకుని,

"రామభజన చేయరా లమిడికా
తామస మడచరా థగిడికా..."

అని పాడుతూ నడవసాగాడు. రాఘవులు ఇంట్లోకి పరుగెత్తి అక్కగారి మూట పట్టుకొచ్చి ఆ అంధకారంలో ముందు నడిచాడు.

"తమ్ముడూ, మంద దగ్గర నీవూలేక అయ్యాలేక..." అని సూర్యకాంతం ఏమో అనబోతూంటే రాఘవు లడ్డొచ్చి– "నన్ను అక్కలేనివాణ్ణి చేస్తావా?" అని అన్నాడు. సూర్యకాంతం తమ్ముణ్ణి ముద్దెట్టుకొని "ఎప్పుడో నాకు ఋణమున్నావ్ నడూ నాయనా!" అని అన్నది. వాళ్ళు వెడుతుంటే మేకలమందంతా "మే అమే" అని అరిచింది.

★★